

Felügyelő gondnokot üdvözlő beszéd.*

Mélyen tisztelt Felügyelő Gondnok Úr! Beszéde világos tükör. Benne teljes tisztaságban látjuk a f. gondnok urat igaz hazfiságában, buzgó vallásosságában, a ki nemzeti kulturánkért, a közügyekért igazán lelkesedik és az osztatlan bizalom által reá ruházott f. gondnoki tisztet teljesen átérti és átérzi.

Szavainak hatása alatt állunk, a mi sziveinkben is rokonérzések s agyunkban rokon gondolatok támadtak. Ez együttes érzelmeknek és gondolatoknak én vagyok szerencsés kifejezést adni. Az intézet életében a múltba tekintek, a jelent szemlélem, a jövőt remélem.

A múltból előmbe tárul f. gondnokaink tisztas sora. Közülök többnek nevéhez a tetteknek, az alkotásoknak egész sorozata fűződik. Buzgólkodtak ez intézet kiépítésében, az anyagi szükségletek előteremtésében többen épen vezető szerepet vittek. Ez intézet megmentő, megtartó és fejlesztő munkájában is kiváló részüik van, szellemi és erkölcsi életére is jótékonyan folytak be. Mindezekért tehát a f. gondnoki intézmény becses előttünk és mindig fontos intézetünkre, ha gondnoki karában változás áll be. Ha gondnokunkat veszítjük el, mély fájdalmat, veszteséget érzünk. Ha a veszteséget új f. gondnokban pótolva látjuk, igazán örvendünk. Veszteségünk közel másfél évvel ezelőtt megtörtént, tarcsafalvi Pálffy Dénes f. gondnokunkat csaknem negyvenkét évi buzgó gondnoki működés után elveszítettük. Elvesztét mélyen fájjaljuk, emlékét tiszteletben tartjuk. Ugyde veszteségünkben megvigasztalódtunk, a f. gondnok úrban új f. gondnokot kaptunk. Gondnokaink száma ismét teljes. Gondnoki beiktató ünnepélyünk tehát igazán örömmünnep nekünk. Öröm reánk nézve tudni és látni, hogy a f. gondnok úr mily szerencsésesen és beválóan sorakozik két idősebb buzgó

* Tartotta Pap M. igazgató dr. Kozma Endre székelykereszturi unitar. gymn. f. gondnok beiktatási ünnepélyén.

f. gondnokunk mellé. Gondnoki működése elé a legszebb reményekkel nézünk. Erre nekünk több okunk van. A Kozma-család több tagjának egyházunk életében, történetében kiváló érdemei vannak. A f. gondnok ur édes atyja érdemei, állandó buzgósága, közhasznu tetteinek egész sorozata egyházi életünkben éppen megbecsülhetetlenek. Ez intézetünkben kezdte meg tanári működését, majd tizenkét évig ez intézetnek érdemes f. gondnoka volt és ime az isteni gondviselés munkája: az apa helyett ma a fiu ült ez intézet egyik f. gondnoki székébe, az érdemes apának méltó gyermeke. A f. gondnok urat is kedves emlékek fűzik e városhoz, ez intézethez és e vidékhez, ennek minden rögéhez. Itt ringott bölcsője, gyermekjátékai nagy részét is itt játszotta el, ez intézetben kezdte tanulását s kedves rokonai egy része is a közel szomszédságban él.

Érzem, látom és tudom, hogy a f. gondnok úr e külső körülményeknek, e kedves emlékeknek hatása alatt is áll és mélyen, fokozottan átérzi azokat a kötelességeket, a melyek ily körülmények közt f. gondnoki tisztében a f. gondnok úrra várnak.

Reményünkben továbbá minket a kedvező belső körülmények is megerősítenek és pedig a f. gondnok úr tudása, eszményies gondolkozása, finom műveltsége, érzéke, ifju tetteje, buzgósága, nemes szive. Mindezeknek már f. gondnoksága előtt nagy mértékben tanujelét adta több izben való áldozatával és szegény tanulóink nagy mérvű támogatásával, a mely nemes tettében kedves neje nemcsak hogy hiven osztozott és osztozik, hanem a legmesszebb menő fáradságot is magára vállalta.

Intézetünk a fejlődés és kifejlesztés előtt áll. Szép reményekkel nézünk jövője elé. Ennek megteremtése csak buzgó munkásság, közös jóakarát árán történhetik meg. Ügybuzgó gondnoki karunk vállvetett munkásságára tehát nagy szükségünk van. A f. gondnok úr kész is a nemes munkára. Egyházi főhatóságunk felügyeletének egyik hivatott képviselője, középiskolánk egyházas jellege megóvásának, a régi tisztos és hasznos egyházi traditióknak egyik buzgó őre. Ez intézet tanári testülete családias jellege, tagjai kölcsönös bizalma, tisztelete megóvása, fejlesztése szintén egyik szép feladata lehet. Ennek is ismeri. Az intézeti életre, a tanárok közszellemére, munkakedvére, lelkesedésére, nemes ambíciójára igen jótékony hatással van az a körülmény, ha a becsületes munkát, az önzetlen törekvést a társadalom is elismeri, megbecsüli, méltányolja. Ennek munkálása, közvetítése szintén egy igen szép szerepnek kínálkozik.

Képzeltető-e szebb dolog, mint egy intézetet és társadalmat egymáshoz minél közelebb hozni és az igazi sikert így biztosítani?

Fenti nemes feladatok teljesítésére a f. gondnok úrban megvan minden kellék. Ez alkalommal már ünnepélyesen is f. gondnoki munkakörébe belépett. Nemes elhatározás, hazájáért, egyházáért tenni vágyás és tenni akarás hevíti szívét. Nemes elhatározásában, ügyszeretetében sarkallják kitartásra nagy és nemes elődeinek magasztos példái. Intézetünk kifejlesztése, kiépítése körüli nemes buzgóságában édes apját kövesse. Édes atyjának egyebek közt kolozsvári főgymnáziumunk kiépítésében, mindnyájunk nagy öröme, a magyar nemzeti kulturának emelt fényes és diszes intézetünk megteremtésében vannak nagy érdemei, főhatóságunk bölcsesége azonban nagy örömiinkre szép szerepet juttatott neki kereszturi gymnáziumunk kiépítése ügyében is. Az atyai szép példa buzgalmában a f. gondnok urat vonzza. Mi gondnok társaival vállvetett munkájában hiven követjük. A vállvetett munkát siker koronázza. A jövőt így és ezért remélem. Ezekután ez ünnepélyes órában magam, a tanári kar és az ifjuság nevében szívem egész melegével üdvözlöm. A jóságos Isten jóakarátában, nemes törekvésében segítse meg, adja áldását buzgó gondnoki működésére. Viselje e diszes állását a mi örömiinkre, intézetünk, az unitárius egyház és a magyar kultura javára.

PAP MÓZES.

Sándor János

1841—1909

A Sándor nemzetségből, a Hargita alján Udvarhelymegyéből való. Abból a községből, melynek lakói messzeföldre hordják az ósipari terméket, a meszet, de puritán jellemüket gondosan őrzik az idegen behatások ellen; s abból a nemzetségből, melyből több tag emelkedik ki, de a tanultság mellett is erkölcsét érintetlenül fentartja.

Vaskos szervezet s erős jellem. Ezelőtt mintegy harmincz évvel ő került a székelykereszturi unitarius középiskola élére s harmincz év lefolyása alatt ő igazgatja s vezeti az intézetet nem annyira rendeletek, mint a nevelésben oly fontos személyi befolyás által. Külső terjedelemben is növelődik az intézet s működése utolsó éveiben a csak alsóbb osztályokkal ellátott középiskola felsőbb osztályokkal bővítetik.

Tekintély az iskolában, tekintély a társadalomban, nem hivatali merevség, hanem a személyi érték által. Munkássága javarészét az intézetnek szenteli és míg maga is építésén munkál, ugyanakkor hálás emlékezettel adózik az elődöknek, s megírja az iskola történetét, s folyóiratunkban külön is Mihály Jánosnak, annak a felügyelő gondnoknak életét, kinek az iskola építésében korábban nagy része volt.

A székelykeresztúri iskolát egykor az a község,¹ a melyből ő származott, kebelébe akarta átvinni. Ez nem volt lehetséges. De ő

¹ Homoródalmás.